

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 3. 2024, sp. zn. 11 Tdo 8/2024, ECLI:CZ:NS:2024:11.TDO.8.2024.1

Číslo: 13/2025

Právní věta:

Poškozený starší 15 let a mladší 18 let, který je dítětem obviněného, musí být při udělení souhlasu s trestním stíháním podle § 163 odst. 1 tr. ř. zastoupen opatrovníkem (§ 45 odst. 1 tr. ř.), jehož úkony nepodléhají schválení opatrovnickým soudem.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.03.2024

Spisová značka: 11 Tdo 8/2024

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Nepřípustnost trestního stíhání, Souhlas poškozeného s trestním stíháním

Předpisy: § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř.

§ 163 tr. ř.

§ 163a tr. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného T. J. proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2023, sp. zn. 11 To 104/2023, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Kladně pod sp. zn. 4 T 91/2021.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 16. 12. 2022, sp. zn. 4 T 91/2021, byl obviněný T. J. (dále též jen „obviněný“ či „dovolatel“) uznán vinným zločinem ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, v jednočinném souběhu s přečinem nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c), d) tr. zákoníku. Za uvedené jednání byl jmenovaný obviněný okresním soudem podle § 146 odst. 3 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 1 tr. zákoníku odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání třiceti měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82

odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání třiceti měsíců. Podle § 70 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku byl obviněný dále odsouzen k trestu propadnutí věci, a to pistole zn. ČZ, vzor 75 B, ráže 9 mm Luger. Současně byla obviněnému podle § 228 odst. 1 tr. ř. okresním soudem uložena povinnost zaplatit na náhradu nemajetkové újmy poškozené AAAAA (pseudonym) (dále též jen „poškozená“) částku ve výši 100 000 Kč. Naopak se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy byla poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Poškozená I. K. pak byla okresním soudem podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázána s celým svým uplatněným nárokem na náhradu nemajetkové újmy na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Výše citovaný rozsudek Okresního soudu v Kladně byl v zákonné lhůtě napaden jednak odvoláním ze strany obviněného T. J., jež bylo podáno proti všem výrokům, a jednak odvoláním poškozené AAAAA podaným proti výroku o náhradě nemajetkové újmy vztahujícímu se k její osobě. O těchto řádných opravných prostředcích následně rozhodl Krajský soud v Praze svým rozsudkem ze dne 18. 5. 2023, sp. zn. 11 To 104/2023, a to tak, že z podnětu odvolání poškozené podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek okresního soudu ve výroku o náhradě nemajetkové újmy vztahujícím se k její osobě. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. současně krajský soud nově rozhodl tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázal obviněného zaplatit poškozené náhradu nemajetkové újmy ve výši 100 000 Kč, a to včetně úroku z prodlení ve výši 15 % ročně ode dne právní moci rozsudku soudu prvního stupně. Se zbytkem uplatněného nároku na náhradu nemajetkové újmy byla jmenovaná poškozená podle § 229 odst. 2 tr. ř. krajským soudem odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Naopak odvolání obviněného Krajský soud v Praze podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

3. Podle skutkových zjištění Okresního soudu v Kladně se obviněný T. J. shora uvedené trestné činnosti dopustil tím, že:

dne 10. 7. 2020 v době od 20:45 hodin do 21:15 hodin na ulici XY, před brankou domu č. p. XY v obci XY, okres XY, poté, co vulgárním způsobem vyzval svou dceru, poškozenou AAAAA, aby opustila pozemek domu, a následně ji vytlačil za ramena před branku, se vrátil do garáže domu pro svou legálně drženou střelnou zbraň zn. ČZ, vzor 75B, ráže 9 mm Luger, výr. č. XY, se zbraní v ruce přišel k poškozené I. K., kterou se nejprve pokusil kopnout do stehna a poté ji zbraní udeřil do pravé části břicha takovým způsobem, že jí v uvedeném místě zůstal otisk hlavně, poškozená AAAAA, ve snaze jeho jednání zabránit, se mu snažila odstrčit rukou obličej, v tu chvíli obrátil pozornost k ní, začal ji od sebe odstrkovat tím, že do ní kopal, v jednom případě i do hrudi, následně jí vytrhl z ruky telefon zn. iPhone 8 se slovy, že už jí nepatří, protože mu však telefon nechtěla ponechat, začali se o něj přetahovat, přitom ji odstrkal do keře u branky, kdy po celou dobu v pravé ruce držel uvedenou zbraň, kterou máchal kolem sebe, díky tomu se poškozené podařilo vytrhnout mu telefon z ruky zpět, tímto jednáním vzbudil v poškozených obavu o život a zdraví, ačkoliv mu byly známy sklony poškozené AAAAA k psychické labilitě, přičemž v důsledku uvedeného jednání se u této poškozené od září 2020 rozvinuly příznaky posttraumatické stresové poruchy, které se u ní projevují zejména úzkostmi, depresivitou, poruchami spánku, sebepoškozování, včetně pokusu o sebevraždu, problémy s učením, zhoršenou sexuální funkcí a dalšími potížemi, v důsledku kterých musí poškozená do současné doby podstupovat psychiatrickou léčbu.

II.

Dovolání obviněného a vyjádření k němu

4. Rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2023, sp. zn. 11 To 104/2023, ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Kladně ze dne 16. 12. 2022, sp. zn. 4 T 91/2021, napadl obviněný T. J. prostřednictvím svého obhájce dovoláním, přičemž tak učinil v celém jejich rozsahu. V rámci odůvodnění svého mimořádného opravného prostředku obviněný odkázal na dovolací důvody

uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), m) tr. ř., neboť je přesvědčen, že proti němu bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv bylo podle zákona nepřipustné. Zároveň mělo být rozhodnuto o zamítnutí jím podaného řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř.

5. Dovolatel s odkazem na výše uvedený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. ve svém mimořádném opravném prostředku namítl, že jeho trestní stíhání je od počátku nepřipustné z důvodu vymezeného v § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř., neboť k jeho zahájení nebyl řádným postupem zajištěn souhlas opatrovníka, který byl v přípravném řízení ustanoven poškozené jakožto jeho dceři, a to s ohledem na její nezletilost. Podle obviněného totiž musel být souhlas daný opatrovníkem poškozené k trestnímu stíhání jeho osoby schválen opatrovnickým soudem, což se však nestalo. Obviněný toto své tvrzení opřel o odkaz na ustanovení § 944 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), podle něhož pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance platí ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci přiměřeně. Dále v tomto směru poukázal též na ustanovení § 934 odst. 1 občanského zákoníku, podle něhož platí, že každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. K právnímu jednání poručníka, k němuž schází potřebný souhlas soudu, se pak nepřihlíží. Obviněný má za to, že s touto skutečností, již opakovaně vznášel před oběma soudy nižších stupňů, se tyto soudy nikterak nevypořádaly. Odkaz soudů nižších stupňů na ustanovení § 898 občanského zákoníku, jež upravuje správu jmění opatrovníkem, pak není podle jeho mínění případný.

6. Obviněný ve svém mimořádném opravném prostředku dále uvedl, že jím vznesená argumentace má oporu rovněž v dosavadní judikatuře, konkrétně v usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 1991, sp. zn. [6 To 57/91](#), uveřejněném pod č. 33/1992 Sb. rozh. tr. (dále jen „Rt 33/1992“), jakož i v odborné literatuře, která ve vztahu k ustanovení § 163a tr. ř. uvádí: „Nejde-li o případy uvedené v § 163a odst. 1 písm. b) nebo c), tedy v případě poškozeného mladšího osmnácti let, který však již dovršil 15 let, vykonává práva podle tohoto ustanovení jeho zákonný zástupce. Při střetu zájmů zákonného zástupce a poškozeného (např. zákonný zástupce je sám obviněným nebo je zároveň manželem obviněného) je třeba ustanovit opatrovníka (srov. § 45 odst. 2 a výklad k němu; srov. i § 460 NObčZ). Podle § 80 odst. 4 ZOR (srov. § 934 odst. 1 NObčZ) jakékoli rozhodnutí poručníka v podstatné věci týkající se nezletilého vyžaduje schválení soudu (taková výslovná úprava chybí u opatrovníka, kde jen opatrovník pro zvýšenou ochranu jmění podléhá dohledu soudu – srov. § 37b odst. 5; srov. též § 28 ObčZ – § 933 a 461 NObčZ). Soud úkon poručníka (zákonného zástupce) schválí podle § 179 OSŘ (§ 176 odst. 1 OSŘ), jestliže to je v zájmu nezletilého (srov. [R 33/1992](#)). Soud péče o nezletilé zde rozhoduje jen tak, že buď právní úkon učiněný v zastoupení nezletilého schválí, nebo ho neschválí. Obdobně bude třeba postupovat ohledně vyjádření souhlasu (či nesouhlasu) zákonného zástupce (poručníka, ale i opatrovníka) s trestním stíháním takového poškozeného mladšího osmnácti let, který však již dovršil 15 let, neboť § 28 ObčZ (§ 461 NObčZ) je třeba v souladu s celkovým pojetím občanského zákoníku (§ 1 odst. 2, 3 ObčZ – srov. úvodní ustanovení nového občanského zákoníku č. 89/2012 Sb.) vykládat tak, že se jeho právní režim vztahuje i na nakládání zákonného zástupce (poručníka, opatrovníka) s neběžnými osobními (nikoli tedy výlučně majetkovými) záležitostmi zastupovaného. Podobně také v případě, kde by se rodiče poškozeného mladšího osmnácti let, který však již dovršil 15 let, při výkonu oprávnění podle § 163 odst. 1 nedohodli, rozhodl by soud (§ 176 odst. 1 OSŘ).“ (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 2114–2122). K obdobnému závěru pak podle obviněného dospěla i další komentářová literatura (srov. GRIVNA, T., ŠÁMAL, P., VÁLKOVÁ, H. a kol. Oběti trestných činů. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 525–539).

7. Závěrem svého dovolání proto obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené rozhodnutí Krajského soudu v Praze, jakož i jemu předcházející rozhodnutí nalézacího soudu, a následně sám trestní stíhání vedené proti jeho osobě zastavil.

8. K podanému dovolání obviněného se ve svém písemném stanovisku ze dne 26. 9. 2023, sp. zn. 1 NZO 712/2023-10, vyjádřil státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupce“), který úvodem předeslal, že podle jeho názoru je možno mít v posuzované věci za to, že trestní stíhání obviněného z důvodu neudělení souhlasu poškozené nepřipustné nebylo, jelikož souhlas poškozené udělen byl, a to způsobem, který je s ohledem na současnou právní úpravu akceptovatelný. Rozhodující by pak při posouzení opodstatněnosti dovolání obviněného měla být ta skutečnost, že k projednání věci před soudem došlo v době, kdy poškozená již dosáhla zletilosti, byla plně svéprávná, přesto nepřistoupila ke zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného coby svého otce.

9. Podle státního zástupce totiž od publikace usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#) ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek došlo k posunu v právní úpravě a rozšíření okruhu výjimek, když souhlasu poškozeného s trestním stíháním není oproti tehdejší úpravě třeba v případech, kdy poškozeným je osoba mladší 15 let. V kontextu § 31 a § 36 občanského zákoníku, jenž upravují rozsah způsobilosti k právním jednáním u nezletilého, který nenabyl plné svéprávnosti, pak lze podle státního zástupce učinit závěr, že nezletilý ve věku sedmnácti let, což byl právě posuzovaný případ poškozené, již bude svéprávný v rozsahu téměř se blížícím svéprávnosti plné, přesto však o plnou svéprávnost nepůjde. Způsobilost nezletilého, který nenabyl plné svéprávnosti, je omezena potud, že není za žádných okolností způsobilý k těm právním jednáním, k nimž by i jeho zákonný zástupce potřeboval přivolení soudu. Taková právní jednání jsou spojena primárně s nakládáním se jměním nezletilého, mezi což podle státního zástupce nelze řadit souhlas s trestním stíháním obviněného podle § 163 odst. 1 tr. ř.

10. Pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance pak podle státního zástupce platí rovněž ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci podle § 944 občanského zákoníku přiměřeně, přičemž podle § 3022 odst. 1 občanského zákoníku ustanovení tohoto zákona o právech a povinnostech zákonného zástupce platí obdobně i pro opatrovníka podle části druhé. Co se týče výkladu pojmů přiměřeně a obdobně, lze podle státního zástupce odkázat na příslušnou pasáž odůvodnění napadeného rozhodnutí. Podle § 934 občanského zákoníku každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. Státní zástupce k danému dále poukazuje na znění § 460, § 943 a § 945 občanského zákoníku vztahující se ke jmenování kolizního opatrovníka, jakož i na ustanovení § 867 odst. 2 téhož zákona, kteréžto může opatrovníkovi sloužit jako vodítko při realizaci jeho povinnosti zjišťovat stanovisko dítěte. Na postavení opatrovníka v trestním řízení je přitom podle státního zástupce nutno spíše než právní úpravu poručnictví aplikovat právní úpravu postavení zákonného zástupce.

11. Státní zástupce dále konstatuje, že kolizní opatrovník ohledně právního jednání, které má podle soudního rozhodnutí uskutečnit, vstupuje do postavení zákonných zástupců, případně obecného opatrovníka nebo jiného obecného zástupce zastoupeného. Jestliže k účinnosti jeho právního jednání uskutečněného jménem zastoupeného je třeba schválení soudem podle § 461 či § 898 občanského zákoníku, platí toto pravidlo i pro jednání učiněné kolizním opatrovníkem. Žádné zákonné ustanovení přitom výslovně nestanoví, že by k účinnosti právního jednání opatrovníka uskutečněného jménem zastoupeného v osobních záležitostech bylo třeba schválení soudem, a to ani § 877 odst. 2 občanského zákoníku, v němž jsou příkladmo uvedeny záležitosti, které se považují za významné (podstatné) v souvislosti s nutností soudního rozhodnutí v případě neshody rodičů.

12. Odvolacímu soudu lze tedy podle státního zástupce přisvědčit v tom, že nelze klást rovnítko mezi významem záležitostí nezletilého uvedených v § 877 odst. 2 občanského zákoníku a učiněním souhlasu ustanoveného opatrovníka za poškozeného s trestním stíháním jeho rodiče. Zvláště pokud poškozený již brzy dosáhne zletilosti, je obeznámen s podstatou věci, v níž se rodič vůči němu dopustil zavrženíhodného jednání a jeho názor na udělení souhlasu byl opatrovníkem zjišťován, v souladu s projevem vůle nezletilého učiněn a poškozený hodlá v adhezním řízení usilovat o náhradu

způsobené nemajetkové újmy. Takovou situaci podle státního zástupce nelze považovat za natolik podstatnou, aby k udělení souhlasu bylo nezbytné vyžadovat schválení soudem. Kterak vyplývá z průběhu předmětné trestní věci, odvolací soud neměl žádný důvod mít pochybnost o tom, že souhlas s trestním stíháním byl ve věci udělen v souladu s vůlí poškozené a byl v jejím zájmu. Poškozená v dalším průběhu trestního řízení ohledně uděleného souhlasu jako již zletilá nevznesla námitek a ani neučinila žádný úkon, jímž by udělený souhlas s trestním stíháním svého otce vzala zpět. V trestním řízení přitom souhlas opatrovnického soudu k tomu, aby zákonný zástupce nezletilého (dítěte) podal v adhezním řízení návrh podle § 43 odst. 3 tr. ř. na uložení povinnosti obviněnému k náhradě škody či nemajetkové újmy nebo k vydání bezdůvodného obohacení, není zpravidla nutný.

13. Za těchto okolností se podle státního zástupce lze klonit spíše k závěru, že souhlas s trestním stíháním obviněného byl navzdory použité argumentaci dovolatele účinně ze strany poškozené dán, když následně po nabytí plné zletilosti poškozená neprojevila žádnou vůli ve smyslu odepření souhlasu či jeho zpětvzetí. V takovém případě trestní stíhání nelze ani zastavit z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř., jak je navrhováno dovolatelem. Jiný výklad by zcela popíral právo poškozené, které jí vzniká z ustanovení § 163 a § 163a tr. ř. I pokud by tomu tak nebylo a byl by přijat závěr v souladu s názorem obviněného, jeví se zřejmým, že projednání dovolání by nemohlo zásadně ovlivnit postavení obviněného.

14. Nadto podle státního zástupce nelze trestní stíhání obviněného zastavit z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř., jelikož jeho jednáním byly naplněny rovněž znaky skutkové podstaty takového trestného činu, který není uveden v § 163 odst. 1 tr. ř.

15. Státní zástupce tedy s ohledem na výše uvedené závěrem shrnul, že dovolání obviněného je obsahově vystaveno na zjevně neopodstatněných námitkách. Za tohoto stavu proto navrhl, aby takto podané dovolání Nejvyšší soud v neveřejném zasedání odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

16. Vyjádření státního zástupce k dovolání podanému obviněným bylo okresním soudem zasláno obhájci obviněného k jeho případné replice, která však do okamžiku zahájení neveřejného zasedání o podaném dovolání nebyla tomuto soudu nikterak předložena.

III.

Přípustnost dovolání

17. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) nejprve zjišťoval, zda je dovolání přípustné a zda vyhovuje všem relevantním ustanovením trestního řádu, tedy zda bylo podáno v souladu s § 265a odst. 1, 2 tr. ř., zda bylo podáno v zákonné dvouměsíční lhůtě a na příslušném místě v souladu s § 265e odst. 1, 3 tr. ř., jakož i oprávněnou osobou ve smyslu § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. Dále Nejvyšší soud zkoumal, zda dovolání splňuje všechny obligatorní obsahové náležitosti upravené v § 265f tr. ř.

18. Po jeho prostudování Nejvyšší soud shledal, že obviněný všechna výše uvedená ustanovení trestního řádu respektoval, pročez předmětné dovolání vyhodnotil jako přípustné a vyhovující všem relevantním ustanovením trestního řádu, to znamená, že nebyly shledány žádné skutečnosti bránící jeho věcnému projednání.

IV.

Důvodnost dovolání

19. Vzhledem k tomu, že dovolání lze podat jen z důvodů výslovně uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., musel Nejvyšší soud dále posoudit otázku, zda lze obviněným uplatněné dovolací důvody považovat za některý z důvodů taxativně uvedených v citovaném ustanovení zákona, jejichž existence

je zároveň podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem.

20. Obviněný ve svém podání předně odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., který je dán v případě, že proti obviněnému bylo vedeno trestní stíhání, ačkoliv podle zákona bylo nepřipustné. Trestní stíhání by bylo nepřipustné tehdy, jestliže bylo zahájeno nebo v něm bylo pokračováno přesto, že byl dán některý z důvodů nepřipustnosti trestního stíhání, které jsou taxativně uvedeny v § 11 odst. 1 tr. ř. nebo v § 11a tr. ř. Jiné namítané vady, byť se týkají průběhu trestního stíhání, nezakládají důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. (srov. ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 3162). Uvedený dovolací důvod spočívá tedy v tom, že příslušný orgán činný v trestním řízení v závislosti na tom, kdy důvod nepřipustnosti trestního stíhání vyšel najevo, nerozhodl o zastavení trestního stíhání [podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř., § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř., § 223 odst. 1 tr. ř., § 231 odst. 1 tr. ř., § 257 odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř. ani podle § 314c odst. 1 písm. a) tr. ř.]. Místo rozhodnutí o zastavení trestního stíhání tak vadně došlo k jinému rozhodnutí, jež je pro obviněného méně příznivé (zejména k odsuzujícímu rozsudku) a které je zároveň rozhodnutím ve věci samé ve smyslu § 265a odst. 1, 2 tr. ř.

21. Důvodem dovolání opírajícího se o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř. je pak existence vady spočívající v tom, že bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí, nebo byl v řízení mu předcházejícím dán některý ze zbylých důvodů dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř. Předmětný dovolací důvod tedy dopadá na případy, kdy došlo buď k zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku bez věcného přezkoumání a procesní strana tak byla zbavena přístupu ke druhé instanci, nebo byl řádný opravný prostředek zamítnut, přestože již v předcházejícím řízení byl dán některý z ostatních dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 tr. ř.

22. Nadto Nejvyšší soud i při respektování shora uvedeného interpretuje a aplikuje podmínky připuštění dovolání tak, aby dodržel maximy práva na spravedlivý proces vymezené Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a Listinou základních práv a svobod. Je proto povinen v rámci dovolání posoudit, zda nebyla v předchozích fázích řízení porušena základní práva obviněného, včetně jeho práva na spravedlivý proces (k tomu srov. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. [Pl. ÚS-st. 38/14](#)).

V. K meritu věci

23. Nejvyšší soud v duchu výše citované judikatury Nejvyššího i Ústavního soudu zkoumal, zda dovolání obviněného splňuje kritéria jím uplatněných dovolacích důvodů, načež po prostudování jeho obsahu, jakož i připojeného spisového materiálu dospěl k závěru, že byť jsou obviněným vznesené dovolací námitky stran nepřipustnosti trestního stíhání vedeného vůči jeho osobě formálně podřaditelné pod jím uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., je namíste je odmítnout jako zjevně neopodstatněné. V souvislosti s dovolačem přednesenou argumentací je pak dále třeba zdůraznit, že tento své námitky uplatnil již v předchozích stádiích trestního řízení, přičemž se s nimi řádně vypořádaly oba soudy nižších instancí, zejména odvolací soud v bodech 7. až 10. odůvodnění svého rozhodnutí.

24. Úvodem považuje Nejvyšší soud za vhodné shrnout skutečnosti, jež jsou ve vztahu k dovolacím námitkám obviněného podstatné. Ze spisového materiálu se především podává, že trestní stíhání obviněného bylo zahájeno usnesením příslušného policejního orgánu ze dne 8. 4. 2021, č. j. KRPS-167701-69/TČ-2020-010371-KL, a to pro skutek, který byl právně kvalifikován jako zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, spáchaný v jednočinném souběhu s přečinem

nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, přečinem výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), c), d) tr. zákoníku. Souhlas s trestním stíháním obviněného udělila v té době nezletilá poškozená AAAAA (narozená dne XY) do protokolu dne 5. 11. 2020 v rámci podání vysvětlení činěného podle § 158 odst. 6 tr. ř., načež dne 10. 8. 2021 vyjádřila souhlas s trestním stíháním obviněného rovněž poškozená I. K. Pro zločin ublížení na zdraví podle § 146 odst. 1, 3 tr. zákoníku, přečnin nebezpečného vyhrožování podle § 353 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, přečnin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku a přečnin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. c), d) tr. zákoníku byla následně na obviněného dne 1. 12. 2021 podána obžaloba státní zástupkyní Okresního státního zastupitelství v Kladně.

25. Usnesením Okresního soudu v Kladně ze dne 9. 12. 2021, sp. zn. 4 T 91/2021, bylo rozhodnuto o vrácení věci státnímu zastupitelství k došetření v důsledku chybného poučení poškozené, jakož i skutečnosti, že poškozená nemohla jako nezletilá osoba bez plné svéprávnosti sama vyjádřit souhlas s trestním stíháním svého otce, přičemž v přípravném řízení jí nebyl ustanoven opatrovník. Usnesením státní zástupkyně Okresního státního zastupitelství v Kladně ze dne 2. 3. 2022, sp. zn. 1 ZT 77/2021, bylo následně rozhodnuto podle § 45 odst. 2 tr. ř. o ustanovení kolizního opatrovníka nezletilé poškozené, a to advokátky Mgr. Ivety Zetochové. Práva tehdy nezletilé poškozené totiž nemohl vykonávat ani jeden z jejích zákonných zástupců s ohledem na kolizi jejich zájmů, jelikož obviněný jakožto otec poškozené byl v této věci podezřelým a matka poškozené AAAAA byla považována za poškozenou. Ustanoveným opatrovníkem nezletilé poškozené byl následně udělen souhlas s trestním stíháním obviněného, a to po opětovném poučení ze strany orgánů činných v trestním řízení dne 11. 4. 2022, přičemž následující den i sama poškozená AAAAA – stále jako nezletilá – opětovně vyjádřila do protokolu souhlas s trestním stíháním obviněného, a to v rámci svého výslechu v procesním postavení svědka provedeného podle § 158 odst. 9 tr. ř., věta druhá, přičemž v rámci tohoto výslechu nevyužila po řádném poučení ze strany orgánů činných v trestním řízení svého zákonného práva odmítnout vypovídat podle § 100 odst. 1 tr. ř. Následně byla na osobu obviněného opětovně podána obžaloba, a to dne 28. 7. 2022 pro skutek právně kvalifikovaný identicky jako při jejím prvním podání. V průběhu řízení před soudem pak bylo usnesením Okresního soudu v Kladně ze dne 17. 10. 2022, sp. zn. 4 T 91/2021, zrušeno opatrovnictví poškozené AAAAA, neboť jmenovaná poškozená nabyla dne XY v důsledku dosažení zletilosti plné svéprávnosti. Hlavní líčení bylo v dané věci konáno ve dnech 20. 10. 2022 a 16. 12. 2022, přičemž v jeho rámci již plně svéprávná a zletilá poškozená prostřednictvím jí osobně zvolené zmocněnkyně uplatnila vůči obviněnému svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy, jež jí měla být jednaním obviněného způsobena.

26. Podle § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. platí, že trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět. Podle § 163 odst. 1 tr. ř. lze trestní stíhání mimo jiné pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, krádeže podle § 205 tr. zákoníku a nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2 tr. ř.), zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Ustanovení § 163 tr. ř. tak představuje průlom do zásady legality a oficiality, poněvadž u vyjmenovaných trestných činů řeší konflikt veřejného zájmu na trestním stíhání se zájmy poškozeného, který má blízký vztah k obviněnému, a to ve prospěch poškozeného, který může být v důsledku potrestání pachatele nepřímo také poškozen. Má-li být trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného, musí jít jednak o některý z trestných činů vyjmenovaných v § 163 tr. ř., mezi něž patří mimo jiné i trestné činy ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, krádeže podle § 205 tr. zákoníku a nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku, a současně musí být obviněný k poškozenému v poměru uvedeném v § 163 tr. ř., tedy musí být ve vztahu k němu osobou, vůči níž by měl poškozený jako svědek právo odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 tr. ř. Za osoby podle § 100 odst. 2 tr. ř. se přitom považují příbuzní v

pokolení přímém, sourozenci, osvojitelé, osvojenci, manželé, partneři, druh a družka nebo jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by svědek právem pocítoval jako újmu vlastní.

27. Ustanovení § 163a odst. 1 tr. ř. ovšem pod písmeny a) až d) vymezuje situace, kdy souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného pro některý z trestných činů uvedených v taxativním výčtu obsaženém v § 163 odst. 1 tr. ř. není třeba. Podle § 163a odst. 1 písm. c) tr. ř. není souhlasu poškozeného s trestním stíháním pro některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 tr. ř. třeba, pokud je poškozený osobou mladší 15 let. Důvodem, pro který není třeba souhlasu poškozeného s trestním stíháním, je podle citovaného ustanovení pouze věk, nikoli omezení způsobilosti k právním úkonům (resp. neúplná svéprávnost), protože se tento případ netýká poškozeného mladšího osmnácti let, který však již dovršil 15. rok věku, byť je také jeho způsobilost k právním úkonům omezena, resp. nemá plnou svéprávnost. (ŠÁMAL, P., a kol. Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 2124).

28. Práva nezletilého poškozeného, jenž není osobou plně svéprávnou, v trestním řízení podle § 45 odst. 1 tr. ř. vykonává jeho zákonný zástupce nebo opatrovník, přičemž podle § 45 odst. 2 tr. ř. opatrovníka v trestním řízení ustanovuje předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce. Současně platí, že jinou osobu než advokáta lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem. Nelze jím však ustanovit osobu, u níž lze mít důvodnou obavu, že pro svůj zájem na výsledku řízení nebude řádně hájit zájmy poškozeného. Usnesení o ustanovení opatrovníka se oznamuje tomu, kdo je jím ustanovován, a nevylučuje-li to povaha věci, též poškozenému. Proti rozhodnutí o ustanovení opatrovníka je přípustná stížnost. Bližší ustanovení o vymezení činnosti a konkrétních úkonů opatrovníka trestní řád neobsahuje, protože je nezbytné přistoupit k aplikaci relevantních ustanovení občanského zákoníku, která se vztahují k opatrovnictví dítěte. V ustanovení § 943 občanského zákoníku jsou přitom vypočteny důvody, pro které soud jmenuje dítěti opatrovníka, přičemž jde i o střet zájmů dítěte na straně jedné a jiné osoby na straně druhé (tzv. kolizní opatrovnictví). Podle § 3022 odst. 1 občanského zákoníku ustanovení tohoto zákona o právech a povinnostech zákonného zástupce (srov. § 457 a násl. téhož zákona) platí obdobně i pro opatrovníka podle části druhé, tj. pro opatrovníka podle § 943 občanského zákoníku. Podle § 460 občanského zákoníku dojde-li ke střetu zájmu zákonného zástupce nebo opatrovníka se zájmem zastoupeného či ke střetnutí zájmů těch, kteří jsou zastoupeni týmž zákonným zástupcem nebo opatrovníkem, anebo hrozí-li takový střet, jmenuje soud zastoupenému kolizního opatrovníka.

29. Kolizní opatrovník ohledně právního jednání, které má podle soudního rozhodnutí uskutečnit, vstupuje do postavení zákonných zástupců, případně obecného opatrovníka nebo jiného obecného zástupce zastoupeného. Jestliže k účinnosti jeho právního jednání uskutečněného jménem zastoupeného je třeba schválení soudem, platí toto pravidlo i pro jednání učiněné kolizním opatrovníkem. V rozhodnutí o jmenování opatrovníkem soud podle § 945 občanského zákoníku mimo jiné uvede, proč je opatrovník jmenován, zda a jak je omezena doba, po níž má funkci vykonávat, jaká jsou jeho práva a povinnosti, a to i ve vztahu k dalším osobám, jakož i to, zda k některému právnímu jednání potřebuje souhlas soudu. Opatrovník má mimo jiné povinnost zjišťovat také stanovisko jím zastoupeného dítěte. Možnost zjistit stanovisko dítěte je přitom spojena především se stupněm jeho rozumové a volní vyspělosti, přičemž tato je podle § 31 občanského zákoníku určující rovněž v otázce toho, k jakému právnímu jednání je způsobilý. Podle § 36 téhož zákona platí, že nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti, není nikdy, bez ohledu na obsah ostatních ustanovení občanského zákoníku, způsobilý jednat samostatně v těch záležitostech, k nimž by i jeho zákonný zástupce potřeboval přivolení soudu.

30. Podle § 457 občanského zákoníku zákonné zastoupení i opatrovnictví sleduje ochranu zájmů zastoupeného a naplňování jeho práv a pokud spravuje zákonný zástupce nebo opatrovník jmění zastoupeného, pak mu podle § 461 téhož zákona náleží běžná správa jmění zastoupeného. Současně platí, že nejedná-li se o běžnou záležitost, vyžaduje se k naložení se jměním zastoupeného schválení soudu. Rovněž podle § 898 odst. 1 občanského zákoníku k právnímu jednání, které se týká

existujícího i budoucího jmění dítěte nebo jednotlivé součásti tohoto jmění, potřebují rodiče souhlas soudu, ledaže se jedná o běžné záležitosti, nebo o záležitosti sice výjimečné, ale týkající se zanedbatelné majetkové hodnoty. Pokud jednal rodič bez souhlasu soudu, lze podle odst. 4 téhož ustanovení jeho právní jednání prohlásit za neplatné, jen působí-li dítěti újmu.

31. Jak již v nyní posuzované věci konstatoval odvolací soud, úprava obsažená v § 461 občanského zákoníku (a obdobně pak i v § 898 občanského zákoníku) výslovně řeší pouze jednání zákonného zástupce či opatrovníka při správě jmění dítěte či opatrovance. Zatímco s výkonem role zákonného zástupce je správa jmění zastoupeného zpravidla spojena, opatrovník tímto oprávněním disponuje pouze tehdy, vyplývá-li tato skutečnost nepochybně z rozhodnutí soudu, jímž byl jako opatrovník ustanoven. Rozhodnutí poškozeného o tom, zda vyjádří souhlas s trestním stíháním osoby, která je ve vztahu k němu blízkou osobou podle § 100 odst. 2 tr. ř., přitom představuje specifický úkon, který vyžaduje komplexní vyhodnocení situace a důsledků, které z takového rozhodnutí pro poškozeného vyplynou. V případě, že jednáním obviněného došlo na straně poškozeného ke vzniku škody nebo nemajetkové újmy, či pokud se obviněný na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, musí poškozený řešit rovněž kolizi mezi svými majetkovými právy na straně jedné, jelikož souhlas s trestním stíháním je úzce spojen s uplatněním jeho práv, mimo jiné i finančních nároků, a osobním vztahem k pachateli coby osobě sobě blízké na straně druhé. Přesto se v případě vyjádření souhlasu s trestním stíháním nejedná o úkon, během něhož je nakládáno se jměním, přičemž v nyní projednávaném případě opatrovník ustanovený pro účely trestního řízení jmění poškozené nikterak nespravoval a po udělení souhlasu již poškozená jakožto zletilá a plně svéprávná svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy vůči svému otci v procesním postavení obviněného uplatnila v trestním řízení sama, a to prostřednictvím jí osobně zvolené zmocněnkyně.

32. Nad rámec výše uvedeného lze ovšem konstatovat, že i za situace, kdy by došlo k uplatnění majetkového práva poškozené opatrovníkem ustanoveným pro absenci plné svéprávnosti na straně poškozené, nepodléhal by takový úkon učiněný v rámci trestního řízení schválení opatrovníckým soudem, jak již v minulosti judikoval Nejvyšší soud ve svém usnesení ze dne 28. 2. 2023, sp. zn. [Tdo 96/2023](#), uveřejněném pod č. 22/2023 Sb. rozh. tr. V tomto rozhodnutí dospěl Nejvyšší soud v závěru, že ustanovení § 898 občanského zákoníku je koncipováno jako ochrana zájmů nezletilých dětí ve sféře jejich jmění před možnými nepříznivými důsledky neuvážených, riskantních, zbytečných či jinak nepředložených právních jednání rodičů jako zákonných zástupců. Citované ustanovení tak podle judikovaných závěrů Nejvyššího soudu rozhodně není určeno k ochraně práv či zájmů osob, vůči nimž směřují uplatňované nároky nezletilých dětí. Souhlas opatrovníckého soudu ve smyslu § 898 občanského zákoníku s podáním návrhu podle § 43 odst. 3 tr. ř. tedy zpravidla není namístě vyžadovat, neboť takový návrh se nemůže negativně dotknout majetkových práv, resp. jmění poškozeného. V trestním řízení totiž nehrozí ani potencionální nutnost hradit úspěšnému účastníku náhradu nákladů řízení (viz též usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2016, sp. zn. [II. ÚS 3629/15](#)). V krajním případě může být poškozený soudem se svým nárokem podle § 229 tr. ř. toliko odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních.

33. Podle § 944 občanského zákoníku pro opatrovnictví, opatrovníka a opatrovance platí ustanovení o poručenství, poručníkovi a poručenci, a to přiměřeně, přičemž § 934 občanského zákoníku stanoví, že každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem. O schválení úkonů kolizního opatrovníka rozhoduje soud v intencích § 466 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, který stanoví, že podle tohoto zákona soud rozhoduje zejména ve věcech opatrovnictví nezletilého dítěte. Vodítko pro vymezení nikoli běžných záležitostí pak poskytuje ustanovení § 877 odst. 2 občanského zákoníku, v němž jsou příkladně uvedeny záležitosti – byť v souvislosti s nutností soudního rozhodnutí v případě neshody rodičů – které se považují za významné, tedy záležitosti, které jsou pro dítě z hlediska vyhovění jeho zájmu zásadní a nelze je považovat za běžné. Jedná se zejména o nikoli běžné léčebné

a obdobné zákroky, určení místa bydliště, volbu vzdělání nebo pracovního uplatnění dítěte.

34. S ohledem na znění § 944 občanského zákoníku, podle něhož pro opatrovnictví platí ustanovení o poručenství přiměřeně, je zákonodárcem zvolený legislativní termín „přiměřeně“ nutno chápat jako interpretační pravidlo, jehož obsahem je takový postup při použití právního předpisu, při kterém se na právní vztahy aplikují jen některé odpovídající části jiné právní úpravy, jež má být přiměřeně použita. Na rozdíl od legislativního termínu „obdobně“, který ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na vymezené právní vztahy v plném rozsahu, naznačuje termín „přiměřeně“ volnější vztah mezi tímto ustanovením a vymezenými právními vztahy. Úvaha o míře přiměřené použitelnosti jiného ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu přitom musí vycházet zejména z cíle sledovaného právní úpravou v rámci daných právních vztahů, ze způsobu, jakým jsou tyto právní vztahy upraveny, a ze vzájemného srovnání jednotlivých ustanovení obsažených v obecně závazném právním předpisu, jenž má být přiměřeně použit, jakož i způsobu, jakým právní úprava dané právní vztahy vymezuje. Teprve na základě takové úvahy lze učinit jednoznačný závěr o přiměřené použitelnosti konkrétních ustanovení obsažených v témže nebo jiném právním předpise a o tom, u kterých z nich je přiměřené použití vyloučeno (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5. 6. 2007, sp. zn. [21 Cdo 612/2006](#)).

35. V návaznosti na výše uvedené je namístě připomenout, že zákonný institut souhlasu poškozeného s trestním stíháním obviněného je v ustanovení § 163 tr. ř. zakotven za účelem ochrany poškozeného před možnými negativními dopady, které mu mohou vzniknout nepřímo v důsledku trestního stíhání osoby, s níž je poškozený v blízkém vztahu. Daný institut tedy nikterak nesměřuje k ochraně pachatele, resp. obviněného proti jeho trestnímu stíhání, nýbrž sleduje pouze a výlučně oprávněné zájmy poškozeného. V případě potřeby ustanovení opatrovníka poškozenému jakožto osobě bez plné svéprávnosti za účelem zajištění ochrany zájmů nezletilého poškozeného a naplňování jeho práv přitom trestní řád primárně počítá s ustanovením advokáta, pokud s ustanovením nevyjádří souhlas jiná osoba. Občanský zákoník současně v § 867 odst. 2 zakotvuje vyvratitelnou domněnku, podle níž je dítě starší dvanácti let zpravidla schopno v situaci, kdy je opatrovnickým soudem rozhodováno o jeho zájmech, přijmout potřebné informace, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit. Ještě vyšší stupeň rozumové a volní vyspělosti pak občanský zákoník obecně předpokládá u nezletilých osob starších 15 let, v důsledku čehož jim přiznává způsobilost činit širší okruh jednání než osobám mladším 15 let (srov. např. § 35 občanského zákoníku).

36. S ohledem na výše uvedené lze konstatovat, že základním úkolem kolizního opatrovníka je při rozhodování o udělení souhlasu s trestním stíháním jiné osoby zjistit osobní zájmy poškozeného staršího 15 let a kvalitu jeho vztahu s osobou, k jejímuž trestnímu stíhání má poškozený možnost dát souhlas. Tyto skutečnosti bude nezletilý starší 15 let zpravidla schopen sám formulovat, avšak v důsledku jeho neukončeného vývoje je vhodné, aby opatrovník vyhodnotil, zda si nezletilý poškozený na základě poskytnutých informací uvědomuje nepřímé důsledky vyplývající pro jeho osobu z trestního řízení vedeného vůči osobě, k níž má nezletilý poškozený blízký vztah a s jejímž trestním stíháním má možnost vyjádřit souhlas, a zda je schopen tyto důsledky porovnat se svými majetkovými zájmy v případě, že by v trestním řízení mohl uplatnit svůj majetkový nárok.

37. Účel opatrovnictví spočívající v právní ochraně zájmů dítěte je tedy pouze obecně shodný s poručenstvím, liší se však rozsahem ochrany, která se dítěti poskytuje. Poručenství poskytuje komplexní právní ochranu dítěti v případech, kdy ji rodiče či ani jeden rodič neposkytují vůbec. Poručník může dítě zastupovat v široké škále případů, činit z titulu své funkce rozmanité úkony a pečovat o něj, přičemž nad touto činností vykonává soud průběžně kontrolu a za tímto účelem podává poručník soudu pravidelné zprávy o své činnosti. Oproti tomu opatrovnictví, a to zejména opatrovnictví nezletilého v rámci trestního řízení, chrání konkrétní zájmy a práva nezletilých starších 15 let, kteří jinak, tj. kromě tohoto konkrétního případu, náležitou právní ochranu mají, přičemž opatrovníka ustanovují orgány činné v trestním řízení (tedy předseda senátu a v přípravném řízení

státní zástupce), a to na základě úpravy obsažené v trestním řádu, jenž je svou povahou speciální k úpravě obsažené v civilněprávních předpisech. Charakter role opatrovníka podle § 45 tr. ř. je tedy jiný než charakter role poručníka, když kolizní opatrovník v trestním řízení supluje jen procesní nezpůsobilost nezletilého poškozeného staršího 15 let, zastupuje jej jen v procesních otázkách, a to pouze v souvislosti s tou konkrétní trestní věcí, v níž byl příslušným orgánem činným v trestním řízení ustanoven jako opatrovník. K dosažení tohoto účelu přitom má k dispozici pouze úzký okruh úkonů vymezený trestním řádem. Na postavení kolizního opatrovníka ustanoveného podle § 45 tr. ř. pro účely trestního řízení tedy není možné v souladu s rozdílným pojetím jeho role oproti poručníkovi aplikovat právní úpravu obsaženou v § 934 občanského zákoníku, podle níž každé rozhodnutí poručníka v nikoli běžné záležitosti týkající se dítěte musí být schváleno soudem.

38. Jestliže obviněný ve svém dovolání poukázal na usnesení Městského soudu v Praze ze dne 24. 4. 1991, sp. zn. [6 To 57/91](#), uveřejněné pod č. 33/1992, pak v tomto byl skutečně vysloven požadavek na to, aby úkon opatrovníka nezletilého poškozeného byl schválen soudem podle tehdejšího ustanovení § 176 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „občanský soudní řád“), ve znění účinném do 31. 12. 1991, podle něhož ve věcech péče o nezletilé rozhodoval soud o výchově a výživě nezletilých dětí, o styku rodičů s nimi, o omezení nebo zbavení rodičovských práv, o schválení důležitých úkonů nezletilého a o záležitostech nezletilého, o nichž se rodiče nemohou dohodnout.

39. K danému Nejvyšší soud v první řadě konstatuje, že soudní judikatura není formálním pramenem práva a lze se od ní, je-li pro to skutečně relevantní důvod, odchýlit. Je ovšem nezbytné na straně druhé poukázat, že je nástrojem ke sjednocení soudní praxe při řešení závažných právních otázek, a tudíž i prostředkem, který má zajistit předvídatelnost vydávaných rozhodnutí a rovnost účastníků řízení před zákonem. Zákon o soudech a soudcích proto stanovuje, že dospěl-li (tříčlenný) senát Nejvyššího soudu při svém rozhodování k právnímu názoru, který je odlišný od právního názoru již vyjádřeného v rozhodnutí Nejvyššího soudu, postoupí věc podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudech a soudcích“), k rozhodnutí ve velkém senátu kolegia. Senát při postoupení věci velkému senátu kolegia odůvodní svůj odlišný právní názor. Uvedené platí beze zbytku pro rozdílné posouzení hmotněprávní otázky. Naopak v případě odchylného právního názoru o procesním právu musí být splněny ještě další podmínky spočívající podle § 20 odst. 2 zákona o soudech a soudcích v tom, že řešená procesní otázka má po právní stránce zásadní význam a že k odlišnému názoru dospěl tříčlenný senát jednomyslně. Z hlediska rozhodovací praxe samotného Nejvyššího soudu to znamená, že i on sám je povinen respektovat právní názory, které ve svých dřívějších rozhodnutích vyslovil, a že se od nich nemůže ad hoc odchylovat. Senát Nejvyššího soudu č. 11, jenž nyní ve věci obviněného podle rozvrhu práce rozhoduje, ovšem neshledal, že by v nyní posuzovaném případě nastal důvod k předložení věci velkému senátu trestního kolegia, neboť procesní argumentaci obsaženou v dovolání obviněného nepokládá za správnou a jím učiněný odkaz na rozhodnutí usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#) nepovažuje za případný, jelikož jeho závěry nelze převzít a aplikovat na současnou právní úpravu.

40. Usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#) předně není rozhodnutím Nejvyššího soudu obsahující jím formulovaný právní názor, nýbrž se jedná o pravomocné rozhodnutí soudu nižšího stupně, kteréžto bylo za účelem sjednocování soudní praxe schváleno trestním kolegiem jakožto rozhodnutí s judikатурním významem pro výklad a aplikaci právních předpisů a vydáno ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek. Předmětné rozhodnutí přitom reflektuje právní úpravu účinnou ke dni 24. 4. 1991, tedy historickou právní úpravu v podobě před četnými novelizacemi trestního řádu a zejména před tzv. velkou novelizací, na jejímž základě došlo k podstatné změně institutu trestního stíhání se souhlasem poškozeného, a to přijetím zákona č. 265/2001 Sb. Touto novelou byl s účinností od 1. 1. 2002 v § 163a tr. ř. zakotven okruh výjimek, kdy o trestném činu, kde je jinak

podmínkou zahájení a vedení trestního stíhání souhlas poškozeného, lze konat trestní stíhání, ačkoli takový souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět. Od 1. 1. 2002 tak nebyl souhlas nově vůbec vyžadován v některých případech, a to zejména tehdy, kdy je poškozeným osoba mladší 15 let. Zároveň bylo do trestního řádu nově zakotveno ustanovení § 163a odst. 2, z něhož vyplývá, že jestliže se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří, zda souhlasí s trestním stíháním podle § 163 tr. ř., tento orgán mu poskytne podle povahy věci k vyjádření přiměřenou lhůtu, nejvýše však 30 dnů. Po marném uplynutí této lhůty však již souhlas s trestním stíháním dát nelze, o čemž je třeba poškozeného písemně poučit.

41. Dovolatelem odkazované usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#) tedy vycházelo z úpravy § 163 tr. ř. ve znění účinném do 31. 12. 2001, na jejímž základě měli opatrovníci poškozených, kteří byli ustanoveni v trestním řízení, udělovat souhlas s trestním stíháním i za nezletilé poškozené mladší 15 let. Zjišťování zájmů opatrovanců přitom mohlo pro ustanovené opatrovníky v důsledku absence spodní hranice jejich věku (míněno opatrovanců) v některých případech představovat obtížný úkol, a to zvláště u poškozených mladších 12 let. Proto bylo možno za tehdejší právní úpravy dojít k závěru o vhodnosti konání řízení ve věci péče soudu o nezletilé a schválení takovéhoho úkonu soudem, jelikož řízení před opatrovnickým soudem bylo ovládáno zásadou vyšetřovací a v jeho průběhu tedy mohl soud podle § 120 odst. 1 občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 1991, opatřit a provést i jiné důkazy, než jaké byly navrhovány, pročez mohl v konečném důsledku v konkrétních případech lépe chránit zájmy daného opatrovance. Jak již Nejvyšší soud podrobně rozebral výše, podle současné právní úpravy obsažené v trestním řádu je situace opatrovníka podstatně odlišná, jelikož opatrovník nebude mít zpravidla v běžných případech problém zjistit stanovisko nezletilého poškozeného staršího 15 let a v souladu se svými povinnostmi tohoto stanoviska dbát při výkonu práv poškozeného v trestním řízení. Žádné ustanovení trestního řádu přitom nepočítá s tím, že by v souvislosti s vyjádřením souhlasu k trestnímu stíhání opatrovníkem nezletilého poškozeného staršího 15 let mělo být po ustanovení opatrovníka iniciováno rovněž řízení o schválení tohoto úkonu opatrovnickým soudem, přičemž pominout nelze ani skutečnost, že opatrovnický soud není při rozhodování v rámci péče o nezletilé vázán žádnou lhůtou, což by v praxi mohlo přinášet četné problémy s dodržováním lhůt stanovených trestním řádem (vedle zákonných lhůt pro podání opravných prostředků, jež mají prekluzivní charakter, se může jednat též o lhůty související se zadržením či s vazbou obviněného apod.). Za této situace, a to zejména s ohledem na smysl ustanovení § 163 tr. ř. ve spojení s § 163a tr. ř. (tzv. teleologický výklad), v něm obsažené výjimky, jakož i prekluzivní lhůtu pro udělení souhlasu s trestním stíháním, která byla do trestního řádu zakotvena s účinností od 1. 1. 2002, se tak závěry vyjádřené v citovaném usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#) ve vztahu k námitce obviněného, podle níž musel být opatrovníkem poškozené daný souhlas s trestním stíháním v nyní projednávané věci schválen opatrovnickým soudem, nejví jako relevantní.

42. S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že s dovolatelem lze souhlasit v tom, že se odvolací soud při řešení otázky potřebnosti souhlasu opatrovnického soudu s úkonem opatrovníka nezletilého poškozeného nevyjádřil dostatečným způsobem k důvodům, pro něž není na místě aplikovat závěry obsažené v usnesení Městského soudu v Praze [Rt 33/1992](#). Přesto však námitky obviněného s ohledem na výše vyjádřené závěry Nejvyššího soudu nejsou opodstatněné a dovolací soud tak neshledal důvody ke kasaci napadeného rozhodnutí. K tomu je na místě rekapitulovat, že důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. dopadá na případy, kdy mělo být trestní stíhání obviněného zastaveno, což v projednávané věci nepřichází v úvahu, neboť obviněný byl současně stíhán mimo jiné i pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku, který není § 163 tr. ř. nikterak dotčen. I za situace, kdy by poškozená nevyslovila souhlas s trestním stíháním obviněného pro skutek právně kvalifikovaný jako zločin ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku a přečin krádeže podle § 205 tr. zákoníku, a uvedená právní kvalifikace by byla v daném případě vypuštěna, byl by obviněný pro dané jednání i

nadále trestně stíhán, byť toliko pro přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 tr. zákoníku. K zastavení trestního stíhání jeho osoby z důvodu nepřipustnosti ve smyslu § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. by tedy nedošlo. Současně nemohly být nalézacím soudem při posouzení dotčeného skutku vypuštěny výše uvedené právní kvalifikace vyjmenované v § 163 tr. ř. z toho důvodu, že by poškozená nedala v tomto rozsahu k trestnímu stíhání souhlas, neboť již v přípravném řízení poškozená vyjádřila svou vůli udělit tento souhlas, přičemž tato vůle poškozené byla následně bezvadně formalizována advokátkou, která byla poškozené ustanovena jako opatrovník. S ohledem na výše uvedené nelze dospět k závěru, že k souhlasu opatrovníka poškozené udělenému podle § 163 tr. ř. nelze přihlížet jen proto, že tento úkon nebyl schválen opatrovníckým soudem. V tomto smyslu nelze pominout skutečnost, že ustanovení § 11 odst. 1 písm. l) tr. ř. dopadá nejen na případy, kdy od počátku nebyl dán souhlas poškozeného s trestním stíháním, ale i na případy, kdy byl dříve udělený souhlas následně vzat zpět. Poškozená ovšem v daném případě ničeho takového neučinila. Naopak v nyní projednávané věci v přípravném řízení sama ve věku blízkém zletilosti do protokolů vícero úkonů uvedla, že souhlas s trestním stíháním obviněného, který je jejím otcem, dává. Po dosažení zletilosti a zrušení ustanovení opatrovníka okresním soudem pak poškozená ještě před konáním hlavního líčení v dané věci přistoupila k volbě zmocněnkyně za účelem výkonu svých procesních práv a jejím prostřednictvím následně vůči obviněnému uplatnila svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy. Rozsudek soudu prvního stupně vyhlášený v této věci pak poškozená napadla odvoláním podaným v neprospěch obviněného, přičemž v tomto řádném opravném prostředku se vedle náhrady nemajetkové újmy dožadovala přiznání též úroku z prodlení. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že opatrovnice poškozené v dané věci realizovala jednotlivá procesní práva při zastupování poškozené zcela v souladu s jejími oprávněnými zájmy, čehož jednoznačným potvrzením je i skutečnost, že po dosažení zletilosti sama poškozená ve výkonu těchto práv aktivně pokračovala, přičemž úkony, jež byly jejím jménem dříve činěny její opatrovníci, nikterak nenegovala.

43. S přihlédnutím k výše uvedenému, jakož i petitu obviněným podaného dovolání je třeba konstatovat, že v případě, kdy je určitý skutek právně posouzen jako jednočinný souběh dvou nebo více trestných činů, z nichž jsou pouze některé vyjmenovány v ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř. (jako je tomu i v projednávané věci), lze i při odepření souhlasu poškozeným řádně vést trestní stíhání, avšak pouze pro trestný čin, kde se souhlas poškozeného nevyžaduje. Přitom nelze trestní stíhání pro takový trestný čin, u něhož poškozený odmítl dát souhlas k jeho trestnímu stíhání, zastavit podle § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. ve spojení s § 11 odst. 1 tr. ř. Obviněnému se v takovém případě toliko sdělí, že stíhaný skutek bude v důsledku odepření souhlasu poškozeným posuzován jenom jako trestný čin, ohledně něhož není nutný souhlas poškozeného (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněná pod č. [31/1969](#) a č. [38/1999-I](#) Sb. rozh. tr.). V odůvodnění rozhodnutí (obžaloba, rozsudek) se pak vyloží, z jakých důvodů skutek není posuzován také jako trestný čin vyjmenovaný v tomto ustanovení, ohledně kterého by se jinak také vedlo trestní stíhání, nebýt odepření souhlasu poškozeného (srov. ŠÁMAL, P., a kol, Trestní řád. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, str. 2117).

44. V nyní projednávaném případě se pak konkrétně ve vztahu k trestnému činu výtržnictví jedná o trestný čin, který není obsažen v taxativním výčtu v ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř., pročež nebyl souhlas poškozené se zahájením trestního stíhání obviněného pro tento trestný čin policejním orgánem vyžadován. Naopak trestné činy ublížení na zdraví podle § 146 tr. zákoníku, nebezpečného vyhrožování podle § 353 tr. zákoníku a krádeže podle § 205 tr. zákoníku obsaženy ve výčtu uvedeném v ustanovení § 163 tr. ř. jsou, tzn. že se tak jedná o situaci, kdy bylo trestní stíhání pro tyto trestné činy podmíněno výslovným souhlasem poškozené. Návrh obviněného na zastavení jeho trestního stíhání Nejvyšším soudem, vznesený v jím podaném mimořádném opravném prostředku, je tedy bez ohledu na jím vznesené námitky bezpředmětný, jelikož jeho trestní stíhání bylo vedeno též pro trestný čin, k jehož stíhání orgány činné v trestním řízení nepotřebovaly souhlas poškozené. V takovém případě tak nelze v souladu s výše uvedeným přistoupit k zastavení trestního stíhání obviněného.

45. Obviněný ve svém dovolání shora uvedený dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. současně uplatnil ve spojení s dovolacím důvodem podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř., a to v jeho druhé alternativě. Ta je dána tehdy, bylo-li rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř. Jelikož však Nejvyšší soud, jak je podrobně rozvedeno shora, v napadených rozhodnutích obou soudů nižších stupňů, popř. v postupu v rámci řízení, které vydání těchto rozhodnutí předcházelo, neshledal porušení zákona ve smyslu obviněným souběžně uplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř., ani jiného důvodu dovolání uvedeného v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., nemohl být naplněn ani tímto obviněným výslovně uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. m) tr. ř.

VI. Závěr

46. Nejvyšší soud tak s ohledem na shora uvedené po přezkumu napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 18. 5. 2023, sp. zn. 11 To 104/2023, jakožto i jemu předcházejícího postupu v rozsahu podaného mimořádného opravného prostředku dospěl k jednoznačnému závěru, že ve věci obviněného T. J. nedošlo k porušení zákona ve smyslu jím uplatněných dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. e) a písm. m) tr. ř., ale ani žádného jiného z důvodů dovolání, kterak jsou v zákoně taxativně zakotveny. Jelikož bylo dovolání obviněného z výše rozvedených důvodů shledáno zjevně neopodstatněným, postupoval Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a jím podané dovolání odmítl. O odmítnutí dovolání bylo rozhodnuto v neveřejném zasedání v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.